

Kaisaniemenpuiston, Varsapuistikon ja Kaisaniemenrannan puisto- ja katusuunnitelmien hyväksyminen

Puisto- ja katusuunnitelmista tehtyjen muistutusten käsittely

1. Puisto- ja katusuunnitelmien nähtävillä olo

Kaisaniemenpuiston, Varsapuistikon ja Kaisaniemenrannan puisto- ja katusuunnitelmat ovat olleet nähtävillä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 43 §:n mukaisesti 9. - 22.6.2021 välisen ajan. Suunnitelmien nähtävillä olosta on ilmoitettu kirjallisesti suunnittelualueen kiinteistöjen omistajille.

Puistosuunnitelmasta on tehty kuusi muistutusta, jotka on käsitelty kohdissa 3-8. Kohdassa 9 on yhteenveto nähtävillä olon aikana tai sen jälkeen saadusta kirjeestä ja palautteesta. Kaisaniemenrannan katusuunnitelmasta ei ole tehty muistutuksia.

2. Suunnittelun lähtökohdat

Kaisaniemenpuisto ja Varsapuistikko on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) ja myös I-arvoluokan arvoympäristökohteeksi. Kaisaniemenpuisto ja Varsapuistikko on suojeltu asemakaavassa. Puistoaluetta kuvaavassa asemakaavamerkinnässä todetaan seuraavasti: ”Kaupunkipuisto, joka on kulttuurihistoriallisesti, puistohistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas. Puistoa tulee hoitaa historiallisena puistona. Alueella olevaa puustoa tulee hoitaa siten, että se säilyy elinvoimaisena. Puustoa uudistettaessa tulee huolehtia, että puiston historiallinen tai maisemakuvallinen arvo säilyy. Suojeltavaksi määrättyjä rakennuksia, rakennusten osia, muistomerkkejä tai portteja sekä puiston reittejä, aitoja, ulkoportaita tai muita kohteita ei saa muuttaa tai hävittää niin, että kohteen tai sen ympäristön puistohistoriallinen tai kulttuurihistoriallinen arvo vähenee. Vp/s alueella kaikista rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluopia vaativista muutos- ja korjaustoista on pyydyttävä kaupunginmuseon lausunto.”

Kaisaniemenpuiston asemakaava nro 11808 on tullut lainvoimaiseksi 6.5.2011. Asemakaavan liitteenä on liikennesuunnitelmaluonnos, jota on tarkennettu teknisen yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä (2018). Puistosta on laadittu kasvillisuusinventoinnin päivitys ja puuston kuntokartoitus (2016), ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2017), tekninen yleissuunnitelma (2018) sekä puuston kuntotutkimus (2020).

Kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet vuonna 2019 jatkosuunnittelun pohjaksi.

Kaupunkiympäristön toimialalla on käytössä päivitetty ja kaupunkiympäristölautakunnan keväällä 2021 hyväksymä LUMO-ohjelma, Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma. Ohjelman rakennettuun ympäristöön liittyvät periaatteet ohjaavat osaltaan suunnittelua.

Puisto- ja katusuunnittelutoimeksiantoa ohjaa ohjausryhmä. Ohjausryhmässä on mukana asiantuntijoita kaupunkiympäristötoimialan (KYMP) maankäyttö ja kaupunkirakenteen eri palveluista: asemakaavoitus, kaupunkitila ja maisema, liikenne ja kadut sekä edustajat valaistuksesta ja kunnossapidosta. Lisäksi ohjausryhmässä on edustajat kaupunginmuseosta, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluista ja kaupunginkansliasta (tapahtumat). Yhteistyötä tehdään myös kaupunkiympäristön ympäristöpalveluiden ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

3. Muistutus 1

Muistutus liittyy puistosuunnitelmassa esitettyyn uuteen kuntoilupaikkaan ja muistutuksessa todetaan, että kuntoilupaikan sijainti on hieman outo ja kaukana kaikesta. Muistutuksessa esitetään, että kuntoilupaikan voisi paremminkin sijoittaa Kruunuhaan puolelle Siltavuorenrannan uuteen puistoon, joka rakennetaan Merihaansillan viereen.

Lisäksi muistutuksessa todetaan, että Tervasaaren hiekkakentän ”kuntoilupaikka” on myös alennustilassa, vaikka se on suosittu lenkkeily- ja ulkoilupuisto, joten sinne muistutuksen mukaan sopisi

erittäin hyvin voimailu-kuntopaikka. Muistutuksen mukaan alueen hiekkakenttä on nyt surkeassa tilassa, jossa ainoa kuntoiluväline on heppoinen leuanvetotanko.

Muistutuksessa toivotaan joka tapauksessa laitteiksi laadukkaita ja kestäviä Davidin ulkokuntolaitteita, kuten esim. Hietaniemen uimarannalla.

Vastaus muistutukseen

Suunnittelun tavoitteena on ollut lisätä Kaisaniemenpuistoon eri-ikäisille suunnattuja toiminnallisia paikkoja. Myös puistosuunnitelmaluonnoksen esilläolon palautteissa toivottiin erilaisia ja eri-ikäisille suunnattuja liikuntapalveluita puistoon. Kaisaniemenlahden ranta on nykyisinkin suosittu lenkkeilyreitti ja rantapromenadia halutaankin kehittää nykyistä tilannetta paremmaksi ympäristöksi liikkua ja oleskella. Ulkokuntoilupiste soveltuu hyvin tähän konseptiin ja täydentää näin osaltaan puiston palveluita toteuttaen Helsingin liikkumisohjelman tavoitteita

(https://helsinki-liikkuu.s3.eu-west-3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2018/08/21111412/Helsingin_liikkumisohjelma_2018_A4_interaktiivinen_21.12.pdf).

Merihaan sillan viereisen Kirjanpuiston alueen asemakaavaprosessi on kesken ja puiston suunnittelu ei ole vielä käynnissä.

Tervasaaren osalta ei ole suunnittelua tällä hetkellä käynnissä.

Kuntoilulaitteiden toiminnallinen ja laadullinen määrittely tehdään jatkosuunnittelussa ja laitteiden hankinta tapahtuu kaupungin hankintasääntöjen mukaisesti.

4. Muistutus 2

Muistutuksessa esitetään, että alueella olisi hyvät mahdollisuudet veneilyn tukemiseen. Joko niin, että rantaan tehtäisiin kaupungin veneilypaikkoja tai sitten lyhytaikaista pysäköintiä varten Rantapromenadin kohdalle.

Muistutuksessa todettiin myös, että pohjaa pitäisi todennäköisesti ruopata mahdollisista kivistä, mutta muistutuksen mukaan tällainen mahdollistaisi rantapromenadille monipuolisempaa elämää ja ranta tulisi paremmin hyötykäyttöön.

Vastaus muistutukseen

Puistosuunnitelma ja samaan aikaan käynnissä oleva Kaisaniemenrannan rantamuurin peruskorjaussuunnitelma eivät ota kantaa venepaikkojen sijoittumiseen kaupungissa tai niiden toteuttamiseen. Venepaikoista vastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Puistosuunnitelmassa on esitetty, että nykyinen veneenlaskuluiska säilytetään ja Kaisaniemenrannan rantamuurin peruskorjauksen suunnittelussa huomioidaan mahdollisten venelaiturien kiinnittämismahdollisuudet muuriin.

Lisäksi tiedoksi, että Kruunusilltojen rakentamisen vuoksi (ja erityisesti Hakaniemensillan uusimisen vuoksi) joudutaan pienvenesatamat Merihaanrannassa ja Siltavuorenrannassa siirtämään väliaikaisesti toisaalle, ja siksi ensi vuonna 2022 Eläintarhanlahdella lisätään matalien veneiden (ei purjeventeiden) laituri- ja venealustoja. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelut keräävät tämän väliaikaisuuden aikana käyttäjäkokemuksia laajennetun venesataman toimimisesta Eläintarhanlahdella, ja kokemusten perusteella harkitsee mahdollisuutta lisätä venepaikkoja jonkin verran Eläintarhanlahdella pysyvästi. Liikuntapalvelut on tietoinen venepaikkojen jatkuvasti kasvavasta kysynnästä.

5. Muistutus 3

Muistutuksessa on esitetty Kaisaniemenkannakseen liittyen, että rantapenkereen kasvillisuutta ei pidä tuhota. Muistuttajan mukaan rantapenkereen kasvillisuus on ollut laadultaan muualle istutettua hoidettua kasvillisuutta parempaa. Muistutuksessa on asialle perustelua liittyen lintujen talvehtimis- ja suoja- ja eläinpaikkoihin ja ruuansaantiin.

Muistuttaja lähetti lisäyksen aiempaan muistutukseen liittyen Kaisaniemenkannakseen. Lisäys: Alueella talvehtii satoja vesilintuja. Mikäli kannas tarpeettomasti rakennetaan, rantapenkereeseen suunnitellun kivetyksen on mahdollistettava nousu rannalle, ja oltava tästä

riippumatta laadultaan sellainen että se ei aiheuta loukkaantumiseriskiä. Samassa tilanteessa korvaavan uuden kasvillisuuden kasvamista rantapenkereeseen on tuettava rakenteellisilla ratkaisuilla (kaltevuus, kivetyksen laatu) ja istutuksilla, ja pengertä on tämän jälkeen jätettävä mahdollisimman hoitamattomaksi vanhan penkereen tapaan.

Muistutuksessa on todettu, että Baana ei tarvitse tätä 200 m matkaa liikenteen sujuvuuden kannalta, vaan voi hyvin hidastaa, ja kannaksen kaistaleen voi jättää uuden sillan eteläpuolella uudistusten ulkopuolelle - silta on kuitenkin jalankulkijoiden kannalta kapea, ja liikenneturvallisuuden vuoksi siinä on oltava joka tapauksessa baanalle hidaste.

Muistutuksessa on esitetty vaihtoehdot: a) kannaksen voi jättää rakentamatta, b) rakentamista voi lykätä kunnes puut alkavat olla huonossa kunnossa, JA c) jos kannas rakennetaan, penkereen jyrkkyyttä säädettävä siten että korvaavien kasvien istutus onnistuu kivetyksen lomaan.

Muistutuksessa on todettu, että esilläolovaiheen vuorovaikutusraportin vastauksissa pensaiden laatu on jäänyt epäselväksi.

Muistutuksessa on lisäksi esitetty mielipiteitä ranta-alueiden rakentamiseen, pesäpaikkoihin, valaistukseen ja lasin käyttöön ympäristörakentamisessa.

Vastaus muistutukseen

Kaisaniemenkannaksen ja baanin rakentaminen suunnitelman mukaisesti heikentää paikallisesti kannaksella nyt vallitsevia varpusten ja muiden pikkulintujen elinoloja. Kaisaniemenpuiston, Kasvitieteellisen puutarhan ja muun lähiympäristön kokonaisuuden huomioon ottaen muutokset ovat kuitenkin vähäisiä. Erilajisia ja -korkuisia pensaita sekä paljasta hiekkaa on alueella jatkossakin riittävästi saatavissa. Talvehtivien vesilintujen elinoloja säätelevät ennen muuta jäätilanne ja talviruokinta.

Uusien istutettavien pensaiden lajiisto määritellään rakennussuunnitelmavaiheessa.

6. Muistutus 4

Muistutuksessa esitetään, että Svante Olssonin puistokujan liikenne tulee järjestää jalankulun osalta turvallisesti siten, että pyöräliikenne mahdollisuuksien mukaan erotetaan jalankulusta ja varmistetaan pyöräilyn nopeuksien rajoittaminen jalankulkuun sovittaen. Kunnostettavan vesialtaan itäpuolella oleva Viktor Janssonin veistäjä kuvapatsas tulee ottaa huomioon ja mahdollisesti korostaa sen asemaa puiston näkymissä.

Vastaus muistutukseen

Svante Olssonin puistokuja on osa historiallista puistosuunnitelmaa, mikä on haluttu säilyttää lähtökohdista myös nykyisessä suunnitelmassa. Puistokujan historiallisen ilmeen säilymiseksi on päätetty, ettei sille esitetä esimerkiksi sidottua päällystettä tai erotettua pyörätietä ja jalkakäytävää, vaan väylä säilyy nykyisenlaisena leveänä kivituhkakäytävänä. Vaikka Svante Olssonin puistokujan tilanteeseen ei suunnitelmalla suoraan vaikuteta, paranee tilanne muutoin pyöräliikenteen yhteyksien kehittämisen myötä. Rakennettavan Kaisantunnelin suuaukolta pyöräliikenteen päävirtoja ohjataan kulkemaan Kaisaniemen puistokujan ja Kaisaniemenrannan kautta, joita kehitetään Itäbaanan reitiksi kohti uusittavaa Hakaniemen siltaa. Svante Olssonin puistokujan reitin houkuttelevuuteen suhteessa uuteen reittiin vaikuttaa myös se, että Unioninkadun pyörätiet tullaan yksisuuntaistamaan. Jatkossa pakollinen kadunylitys Liisankadun risteyksessä tekee yhteydestä nykyistä vähemmän houkuttelevan. Pitkän tähtäimen tavoitteena on kehittää myös Kaisaniemenkadun yhteyttä pyöräliikenteelle, jolloin Svante Olssonin puistokujan merkitys reitillisesti vähenisi entisestään. Yhteys tulee kuitenkin säilymään jatkossakin merkittävänä yhteytenä etenkin Kruununhaan suuntaan. Pyöräilyä ohjataan paikoin mahdollisesti myös opasteiden avulla. Viktor Janssonin veistäjä kuvapatsas on huomioitu osana puistosuunnitelmaa.

7. Muistutus 5

Muistutuksessa todetaan, että edelleen suunnitelmassa ongelmana on se, että pääpyöräilyreitti Kaisatunnelista Unioninkadun (Senaatintorin) ja Liisankadun suuntaan, joka on osa kantakaupungin tavoiteverkostoa, ei ole huomioitu puistosuunnitelmassa. Vaikka kuinka suunnitellaan vaihtoehtoisia reittejä, Unioninkadun ja Liisankadun päät ovat missä ovat, ja siihen suuntaan tullaan pyöräilemään

edelleen lyhintä reittiä. Koska pyöräily- ja kävelijämäärät ovat tällä reitillä huomattavat, käytössä olevaan tilaan nähden, on tehtävä parannustoimenpiteitä vaara- ja konfliktitilanteiden välttämiseksi. Jos reitin leventäminen vaatii muutaman puun poistamista se ei ole koko puiston mittakaavassa kovin merkittävää. Lisäksi historiallisen ympäristön vaaliminen ja asfaltointi on teknisesti mahdollista yhdistää tällaisilla Svante Olssonin puistokujan kaltaisilla reiteillä, joilla ei liiku paljon raskaita ajoneuvoja käyttämällä asfalttia, jonka pintaan sidotaan soraa, jolloin se näyttää hiekkatieltä, vaikka on oikeasti kestopäällystetty.

Pienenä huomiona, ravintola Kaisaniemen takana voisi pitää koko kävelyreitti asfaltoituna, ei ole järkevää, että materiaali vaihtuu kivituhkaksi kesken reitin.

Vastaus muistutukseen

Svante Olssonin puistokuva on osa historiallista puistosuunnitelmaa, mikä on haluttu säilyttää lähtökohtana myös nykyisessä suunnitelmassa. Puistokujan historiallisen ilmeen säilymiseksi on päätetty, ettei sille esitetä esimerkiksi sidottua päällystettä tai eroteltua pyörätietä ja jalkakäytävää, vaan väylä säilyy nykyisenlaisena leveänä kivituhkakäytävänä.

Bergbominkujalta kohti Svante Olssonin puistokujaa kulkeva puistokäytävä on vanhojen säästettävien puiden myötä sen verran kapea, ettei kulkumuotojen erottelu ole mahdollista. On totta, että vilkkaan pyöräliikenteen ja jalankulun kesken kohteessa on haasteita, joita suunnitelmaratkaisulla ei suoraan voida parantaa.

Vaikka Svante Olssonin puistokujan tilanteeseen ei suunnitelmalla suoraan vaikuteta, paranee tilanne muutoin pyöräliikenteen yhteyksien kehittämisen myötä. Rakennettavan Kaisantunnelin suuaukolta pyöräliikenteen päävirtoja ohjataan kulkemaan Kaisaniemen puistokujan ja Kaisaniemenrannan kautta, joita kehitetään Itäbaanan reitiksi kohti uusittavaa Hakaniemen siltaa. Svante Olssonin puistokujan reitin houkuttelevuuteen suhteessa uuteen reittiin vaikuttaa myös se, että Unioninkadun pyörätiet tullaan yksisuuntaistamaan. Jatkossa pakollinen kadunylitys Liisankadun risteyksessä tekee yhteydestä nykyistä vähemmän houkuttelevan. Pitkän tähtäimen tavoitteena on kehittää myös Kaisaniemenkadun yhteyttä pyöräliikenteelle, jolloin Svante Olssonin puistokujan merkitys reitillisesti vähenisi entisestään. Yhteys tulee kuitenkin säilymään jatkossakin merkittävänä yhteytenä etenkin Kruununhaan suuntaan. Pyöräilyä ohjataan paikoin mahdollisesti myös opasteiden avulla.

Ravintolan ja radan välissä kulkevan raitin pintamateriaalin valinnalla halutaan ohjata kävelijät ja pyöräilijät selkeästi omille reiteilleen.

8. Muistutus 6

Muistutuksessa todetaan, että Kaupunkiympäristölautakunta on 5.3.2019 päätöksessään edellyttänyt, että alueella tulee selvittää mahdollisuudet rakentaa kävelysilta Kaisaniemenrannasta Siltasaareen. Vaikka päätöksestä on jo yli kaksi vuotta, Siltasaareen johtavan sillan selvitystyötä ei ole vielä aloitettukaan. Esillä oleva puistosuunnitelma ei myöskään millään tapaa varaudu mahdolliseen tulevaan kävelysiltaan. Siltaa ei mainita selostuksessa, ja suunnitelmassa sillan luontevalle paikalle on merkitty mm. uuden kuntoilupaikan rakentaminen.

Lisäksi muistutuksessa toivotaan, että lautakunta kiirehtii Siltasaareen johtavan kävelysillan selvitystyön käynnistämistä ja, että lautakunta edellyttää, että puistosuunnitelmassa varaudutaan mahdolliseen tulevaan kävelysiltaan vähintään niin, ettei puiston uudistaminen tee sillan rakentamisesta nykyistä vaikeampaa.

Lisäksi muistutuksessa muistutetaan, että alueen voimassa olevassa asemakaavassa on myös kävelysilta radan yli Kaisaniemen puistosta Töölönlahden puistoon. Vaikka tämä siltahanke ei olekaan nyt ajankohtainen, olisi puistosuunnitelmassa hyvä huomioida myös tämän sillan tilavaraukset.

Vastaus muistutukseen

Kävelysillan (Kaisaniemenranta-Siltasaari) selvitystyö on käynnissä ja se valmistuu syksyn 2021 aikana. Selvitystyötä tehdään yhteistyössä puistosuunnittelun kanssa.

Radan ylittävään siltaan (Töölönlahdenpuisto-Kaisaniemenpuisto) liittyen ei ole käynnissä eikä tiedossa selvitys- tai suunnitteluhankkeita. Puistosuunnitelmassa alue on nyt suunniteltu puistomaiseksi ja hoidetuksi osaksi puistoa ja sen pohjoista sisäänkäyntialuetta.

9. Muut palautteet nähtävilläolon aikana ja sen jälkeen

Nähtävilläolon aikana saimme sähköpostipalautteita liittyen tenniskenttien toteuttamismalliin, päiväkotiki Kaisaniemen lasten sijoittamispaikkaan tulevaisuudessa ja matkaviestintukiaseman sijaintiin puistossa. Näihin sähköposteihin olemme vastanneet suoraan tai siirtäneet vastaamisen asiasta vastaavalle toimialalle.

Nähtävilläolon jälkeen saimme kirjeen Helsingin luonnonsuojeluyhdistykseltä. Kirje on käsitelty Kaupunkiympäristön toimialan puisto-, kaupunkikuva-, puu- ja luontoasiantuntijoiden kanssa. Palautteen puistosuunnittelua koskevat asiat (esim. jalankulkijoiden huomiointi, kulttuurihistoriallisten arvojen huomiointi, kasvillisuuden inventointitiedot ja puuston kunnon arviointi) on otettu huomioon puistosuunnittelussa ja ne huomioidaan edelleen rakennussuunnitteluvaiheessa. Osa kirjeessä esitetyistä asioista on vastattu muistion muissa kohdissa. Osa kirjeen asioista liittyy puisto- ja katusuunnitelmien ulkopuolisiin alueisiin. Tämän muistion kohdassa 2. on kerrottu suunnittelun lähtökohdat ja tahot, jotka ovat olleet mukana ohjaamassa suunnittelua. Kaupunkitila ja maisemasuunnittelupäällikkö ei pidä tarkoituksenmukaisena jäädyttää suunnitelmaa kuten kirjeessä ehdotetaan.

10. Muutokset puistosuunnitelmaan

Muistutukset eivät aiheuta muutoksia puistosuunnitelmaan. Suunnitelman yksityiskohdat tarkentuvat rakennussuunnitelmavaiheessa, joka käynnistyy heti puistosuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Muistion vakuudeksi
Kaija Laine

